

CUPRINS

POEZII (1905)

Rugăciune	5
Plugarii	7
Noi	10
Oltul	12
Casa noastră	15
Dascălul	18
Dăscălița	20
Bătrâni	22
Reîntors	23
Depart	26
Zadarnic	28
În codru	30
Dimineța	32
Pe înserate	34
De la noi	35
Cântăreților de la oraș	37
Sara	39
Lăutarul	40
A murit... ..	42
La groapa lui Laie	44
Pace	46
Singur	48
Părășiți	49
Toamna	50
Copiilor (fragment)	51

Părăsit	52
Despărțire	53
Clăcașii	54
Așteptare	59

NE CHEAMĂ PĂMÂNTUL (1909)

Fecunditas	61
Prăpastie	63
Cântecele mele	66
Cosașul	68
De demult... ..	70
Colindă	72
Un om	73
Graiul pâinii	76
În munți	78
Prima lux	80
Mi-a bătut un moș la poartă... ..	82
Scrisoare	83
Acasă	85
Asfințit	86
O rază	88
Cântece	91
Moș Crăciun	95

DIN UMBRA ZIDURILOR (1913)

Revedere	96
Oaspe vechi	98
Mama	100
Măsuța mea	102

cântă apele

La mal	104
Lacul	106
Scrisoarea ta	107
Gândește-te... ..	108

coarde vechi

Doina	109
Voi veniți cu mine	111
Poet	113
Strămoșii... ..	114
Carmen laboris	117
Eu știu un basm... ..	119

clipe

Trage-ți oblonul... ..	121
Cântecele mele	122
Poetul	123
Mi-am făcut un cântec	125
Lacrimi	126
Coboară toamna... ..	127
La moarte	128
Cum zbori cu trenul	130
Noapte	131
Apus	132

CÂNTECE FĂRĂ ȚARĂ (1916)

Fără țară	133
Așteptare	135
Pajurei cu două capete	136
Portretul	138
Apostolul	141
În mormânt la Argeș	142
Trecerea convoiului mortuar ...	143
Aducerile-aminte	144
În suflet simt o teamă cum s-așterne	145
Noapte	147
Doi frați	150
Pribeag	151

DIN LARG (1939)

Din larg	152
Poetul	154
Stejarul	155
Pace	156

război

De profundis	157
Poveste veche	160
Ceahlăul	161

noi

Vita nuova	162
Tovarăși	163
Pustiu	164
Tristia	165
Munții	166
Așteptare	167
O ramură întârziată	168
Apus	169
De profundis	170

astăzi

Am fost... ..	171
Karlsbad	172
Marienbad	173
Franzenbad	174
Post bellum	175
Cântă moartea	176

în sat

Cântecul cămășii (fragment) ...	177
În mine câteodată	179
Trecea un om	180
Biserița din Albac	181
Vânt de seară	182
În țintirim	183

POEZII (1905)

RUGĂCIUNE

Rătăcitor, cu ochii tulburi,
Cu trupul istovit de cale,
Eu cad neputincios, stăpâne,
În fața strălucirii tale.
În drum mi se desfac prăpăstii,
Și-n negură se-mbracă zarea,
Eu în genunchi spre tine caut:
Părinte,-orânduie-mi cărarea!

În pieptul zbuciumat de doruri
Eu simt ispitele cum sapă,
Cum vor să-mi tulbure izvorul
Din care sufletul s-adapă.
Din valul lumii lor mă smulge
Și cu povăța ta-nțeleaptă,
În veci spre cei rămași în urmă,
Tu, Doamne, văzul meu îndreaptă.

Dezleagă minții mele taina
Și legea farmecelor firii,
Sădește-n brațul meu de-a pururi
Tăria urii și-a iubirii.
Dă-mi cântecul și dă-mi lumina
Și zvonul firii-ndrăgostite,

Dă-i raza soarelui de vară
Pleoapei mele ostenite.

Alungă patimile mele,
Pe veci strigarea lor o frânge,
Și de durerea altor inimi
Învăță-mă pe mine-a plânge.
Nu rostul meu, de-a pururi pradă
Ursitei maștere și rele,
Ci jalea unei lumi, părinte,
Să plângă-n lacrimile mele.

Dă-mi tot amarul, toată truda
Atâtor doruri fără leacuri,
Dă-mi viforul în care urlă
Și gem robiile de veacuri.
De mult gem umiliții-n umbră,
Cu umeri gârbovi de povară...
Durerea lor înfricoșată
În inimă tu mi-o coboară.

În suflet seamănă-mi furtună
Să-l simt în matca-i cum se zbate,
Cum tot amarul se revarsă
Pe strunele înfiorate;
Și cum sub bolta lui aprinsă,
În smalt de fulgere albastre,
Încheagă-și glasul de aramă:
Cântarea pătimirii noastre.

PLUGARI

La voi aleargă totdeauna
Truditu-mi suflet să se-nchine;
Voi singuri străjuți altarul
Nădejdi noastre de mai bine.
Al vostru-i plânsul strunei mele
Creștini ce n-aveți sărbătoare,
Voi, cei mai buni copii ai firii.
Urziți din lacrimi și sudoare.

Cu mila-i nesfârșită, cerul
Clipirii voastre-nduioșate
I-a dat cea mai curată rază
Din sfânta lui seninătate.
El v-a dat suflet să tresară
Și inimă să se-nfioare,
De glasul frunzelor din codru,
De șopot tainic de izvoare.

În coapsa grăitoarei miriști
Devreme plugul vostru ară;
E primăvară pe câmpie,
Și-n ochiul vostru-i primăvară.
Blând tainele vi le desface
Din sânu-i milostiva glie,
Căci toată floarea vă cunoaște
Și toată frunza ei vă știe.

Purtați cu brațele-amândouă
A muncii rodnică povară,

Subt strălucirea-nlăcrimată
A dimineților de vară.
Și nimeni truda nu v-alină,
Doar bunul cerului părinte,
De sus, pe frunte vă așază
Cununa razelor lui sfinte.

A voastră-i jalea cea mai mare,
A voastră-i truda cea mai sfântă,
Stăpânul vitreg vă lovește,
Când cerul bine-vă-cuvântă.
Dar dacă-n schimbul pâinii voastre,
Piticul vă plătește fiere,
Îndurător v-ascultă Domnul
Și vă trimite mângâiere.

Când doarme plugul pe rotile,
În pacea serilor de toamnă,
La voi coboară Cosânzeana,
A visurilor noastre doamnă.
Vin crai cu argintate coifuri
Și-n aur zânele bălaie:
Atâta strălucire-ncape
În bietul bordeiaș de paie.

Frați buni ai frunzelor din codru,
Copii ai mândrei bolți albastre,
Sfințiți cu roua suferinții
Țărâna plaiurilor noastre!
Din casa voastră, unde-n umbră
Plâng doinele și râde hora,
Va străluci odată vremii
Norocul nostru,-al tuturor.

A mea e lacrima ce-n tremur
Prin sita genelor se frânge,
Al meu e cântul ce-n pustie
Neputincioasa jale-și plânge.
Ci-n pacea obidirii voastre,
Ca-ntr-un întins adânc de mare,
Trăiește-nfricoșatul vifor
Al vremilor răzbunătoare.

NOI

La noi sunt codri verzi de brad
 Și câmpuri de mătasă;
 La noi atâția fluturi sunt,
 Și-atâta jale-n casă.
 Privighetori din alte țări
 Vin doina să ne-asculte;
 La noi sunt cântece și flori
 Și lacrimi multe, multe...

Pe boltă, sus, e mai aprins,
 La noi, bătrânul soare,
 De când pe plaiurile noastre
 Nu pentru noi răsare...
 La noi de jale povestesc
 A codrilor desigur,
 Și jale duce Murășul,
 Și duc tustrele Crișuri.

La noi nevestele plângând
 Sporesc pe fus fuiorul,
 Și-mbrățișându-și jalea plâng
 Și tata, și feciorul.
 Sub cerul nostru-nduioșat
 E mai domoală hora,
 Căci cântecele noastre plâng
 În ochii tuturor.

Și fluturii sunt mai sfioși
 Când zboară-n zări albastre,

Doar roua de pe trandafiri
E lacrimi de-ale noastre.
Iar codrii ce-nfrățiți cu noi
Își înfioară sânul
Spun că din lacrimi e-mpletit
Și Oltul, biet, bătrânul...

Avem un vis neîmplinit,
Copil al suferinții,
De jalea lui ne-au răposat
Și moșii, și părinții...
Din vremi uitate, de demult,
Gemând de grele patimi,
Deșertăciunea unui vis
Noi o stropim cu lacrimi...

OLTUL

Mult iscusita vremii slovă
 Nu spune clipa milostivă
 Ce ne-a-nfrăţit pe veci necazul
 Şi veselia deopotrivă...
 Mărită fie dimineţa
 Ce-a săvârşit a noastră nuntă,
 Bătrâne Olt! – cu buza arsă
 Îţi sărutăm unda cărunţă.

În cetăţuia ta de apă
 Dorm cântecele noastre toate
 Şi fierbe tănuita jale
 A visurilor sfărâmate.
 Tu împleteşti în curcubeie
 Comoara lacrimilor noastre,
 Şi cel mai scump nisip tu-l duci
 În vadul Dunării albastre.

La sânul tău vin, în amurguri,
 Sfioase, fetele fecioare,
 Şi dimineţa vin neveste
 Cu şorţul prin în cingătoare –
 Şi vin păstori cu gluga albă,
 Din fluier povestindu-şi dorul –
 Şi câte cântece şi lacrimi
 Nu duce valul, călătorul...

Drumeţ, bătut de gânduri multe.
 Ne laşi atât de greu pe noi,

Îmbrățișându-ne câmpia,
Te uiți adesea înapoi.
Așa domol te poartă firea,
Căci duce unda-ți gânditoare
Durerea unui neam ce-așteaptă
De mult o dreaptă sărbătoare.

Demult, în vremi mai mari la suflet,
Erai și tu haiduc, moșnege,
Când domni vicleni jurau pe spadă
Să sfarme sfânta noastră lege;
Tu, frate plânsetelor noastre
Și răzvrătirii noastre frate,
Urlai țăriilor amarul
Mâniei tale-nfricoșate.

Cum tresăreau încremenite,
În jocurile lor buiestre,
Oștiri cu coifuri de aramă
Și roibi cu aur pe căpestre
Când la strigarea ta de tată
Grăbeau din codri la poiene,
Strângând săcuri la subsuoară,
Feciorii mândrei Cosînzene.

Zdrobită-n praf, murea arama,
Și codrul chiotea, viteazul;
Iar tu, frăține, mare meșter,
Biruitor frângeai zăgazul
Și,-mbujorându-te la față,
Treceai prin văile afunde,
Încovoindu-ți îndărătnic
Mărețul tău grumaz de unde.

Slăvite fărmături a vremii
De mult v-am îngropat văleatul...
Neputincios pari și tu astăzi –
Te-a-ncins cu lanțuri împăratul.
Ca unda ta strivită, gemem
Și noi, tovarășii tăi buni,
Dar ne-om prăpădi cu toții,
Tu, Oltule, să ne răzbuni!

Să verși păgân potop de apă
Pe șesul holdelor de aur;
Să piară glia care poartă
Înstrăinatul nost' tezaur;
Țărâna trupurilor noastre
S-o scurmi de unde ne-ngropară
Și să-ți aduni apele toate –
Să ne mutăm în altă țară!

CASA NOASTRĂ

Trei pruni frățâni, ce stau să moară,
Își tremur' creasta lor bolnavă,
Un vânt le-a spânzurat de vârfuri
Un pumn de fire de otavă.
Cucuta crește prin ogradă,
Și polomida-i leagă snopii...
– Ce s-a ales din casa asta,
Vecine Neculai al popii!...

Dar pe pereții-ngălbeniți
Se dezlipește-n pături varul,
Și pragului îmbătrânit
Începe-a-i putrezi stejarul;
Iar dacă razele de soare
Printre șindrile facu-și cale,
Văd sporul pânzei de păianjen
Și-nfiorate mor de jale.

Cum dorm acum de mult pierdute
Subt vreascurile stinse-a vetrii
Poveștile-nșirate seara
De-atâtea cuscre și cumetri;
Cum tremură cenușa aspră,
Ce-nfiorați îmi par cărbunii,
De vraja care-o mai păstrară
Din câte povesteau străbunii...

Înfipt în meșter-grindă, iată-l,
Răvașul turmelor de oi;

Șireagul lui de creștături
Se uit-atât de trist la noi
Îmi duce mintea-n alte vremi
Cu slova-i binecuvântată –
În pragul zilelor de mult
Parcă te văd pe tine, tată.

Și parc-aud pocnet de bici
Și glas stăruior de slugă –
Răsare mama-n colțul șurii,
Așază-ncet merindea-n glugă...
Înduioșată, mă sărută
Pe părul meu bălan, pe gură:
„Zi *Tatăl nostru* seara, dragă,
Și să te porți la-nvățătură!“...

Și uite-mi trec pe dinainte
În rânduri-rânduri toate cele:
Orașul înnegrit de fumuri
Și toate plânsetele mele.
Cum m-am făcut apoi cuminte
Cu vremea ce înainta,
Și m-am trezit pe nesimțite
Că-mi zice satul: „Dumneata...“

Și câtor strigături la joc
Țineam cu glasul meu ison,
De câte ori am spus povestea
Lui Alexandru Machidon.
Și ca un cântec, cum s-a stins
Frumoasa mea copilărie –
Și dragostea de două veri
Cu fata popii Irimie...

Cu valul vremilor ce curg
Atâtea cântece s-au dus,
Și valul vremilor ce curg
Atâtea cântece-a răpus...
Eu vă sărut, păreți străbuni,
Pe varul alb, scobit de ploaie...

.....

De ce-ți ștergi ochii cu cămașa –
Ori plângi, vecine Niculaie?...

DASCĂLUL

Moșneag senin, eu tâmpla ta curată
 O cer pe veci nădejdiile mele pază.
 Din soarele copilăriei mele
 Pe fruntea ta mai licărește-o rază.
 În suflet simt cum negura se sfarmă
 Și se-mpletește albă dimineață
 Când ochiul tău în inimă-mi coboară,
 Topind încet cetatea ei de gheață.

Azi, ca un sfânt dintr-o icoană veche,
 Blând îmi răsai cu fața ta blajină,
 Cu zâmbet bun, cu ochi cuminți și limpezi,
 Strălucitori de lacrimi și lumină.
 Cu tine-aduci atâtea nestemate
 Din îngropatul vremilor tezaur,
 Și amintirea-n țara ei mă poartă,
 Cu pas încet, în carul ei de aur...

Mă văd în pragul zilelor mai bune...
 O casă-n deal, cu strașine plecate,
 Unde-asculta de sfaturile tale
 Atâta răs și-atâta sănătate.
 În frunte, tu păreai un mag din basme
 Când soarele, trecând peste fântână,
 Blând pătrundea prin strașina de paie
 Și lumina bucoavna ta bătrână.